

Kıymetli Okurlarımız,

2025 senesinin dördüncü ve son sayısı olan 69. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda, işyeri sosyal hizmeti, uzun süreli bakım, kadına yönelik şiddet, tarımda kadın istihdamı, yaşlıların yaşam doyumu, aileye yönelik sosyal politikalar, aktif yaşlanma algısı, sosyal hizmetlerin yerelleşmesi, sosyal politikanın teknoloji ile birlikte yaşadığı dönüşüm konularında yapılan çalışmalara yer veriliyor. Bir kısmı tezlerden, proje çıktılarında ve sahadan alınan verilere dayalı ve disiplinler arası bu çalışmaları, politika yapıcılara, sahadaki uygulayıcılara, alana ve alanyazına yapacağı katkılar açısından önemsedığımızı belirtmek istiyoruz.

Bu sayımızda 9 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma Umut SOLMAZ ve İhsan KUTLU tarafından birlikte kaleme alınan “*İşyeri Sosyal Hizmeti Üzerine Yapılan Çalışmaların Vosviewer ile Bibliyometrik Analizi*” isimli makaledir. Bu çalışma “işyeri sosyal hizmeti” kavramına dair yapılan çalışmaların dağılımının çıkarılması amacıyla tasarlanmıştır. Araştırma, “işyeri sosyal hizmeti” alanındaki İngilizce literatürün bibliyometrik özetinin çıkarılması yönüyle özgünlük sunmaktadır. Bu özelliğiyle araştırmacılara bu alanda yapılan çalışmaların taranmasında kolaylık sağlayacaktır. Çalışmada bibliyometrik analiz ile çalışmalara dair bir özetin okuyuculara sunulması, kavramla alakalı çalışma eğilimlerinin ve boşlukların tespit edilmesi hedeflenmiştir. Analiz veri seti olarak Web of Science’ta taranan ve 1981-2023 senelerinde yayınlanmış eserler baz alınmıştır. İşyeri sosyal hizmeti kavramıyla ilgili eserlerin yıllarının dağılımına bakıldığında 2000(6), 1993(4), 1986(4) yıllarında olduğu; en fazla eser veren isimlerin Bargal (4), Morbarak (4), Kurzman (3) olduğu; yayın türünün ağırlıklı olarak dergi makalesi (48), kitap incelemesi (8) ve mektup (6) olduğu; araştırma alanları açısından yoğunluğun sosyal hizmet (57), kamu yönetimi (9) ve aile çalışmaları (8) alanlarında olduğu; SSCI (52), ESCI (17) ve CPCI (5) endekslerinde taranan yayınların ağırlıkta olduğu tespit edilmiştir. İşyeri sosyal hizmetiyle alakalı kullanılan kelimelere bakıldığında 8 tekrarla “occupational social work” kelimesinin bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda,

işyeri sosyal hizmeti alanında bulunan çalışmaların sayıca az olduğu ve belirli yazarlar etrafında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu alanda var olan çalışmaların yoğunlaştırılması önerilmektedir.

“Türkiye’de Uzun Süreli Bakım Hizmetleri Nasıl Sistemleşmeli? 5NİK Sorularıyla Çözüm Arayışı” isimli Hatice Reyhan ÖZGÖBEK tarafından yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Çalışmada, Türkiye’de uzun süreli bakım (USB) hizmetlerinin mevcut yapısını ve sistem gereksinimlerini değerlendirmek amacıyla kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, bakım hizmetlerinin organizasyonu, insan kaynağı planlaması, kalite yönetimi ve finansman mekanizmaları 5NİK yöntemi ile incelenmiştir. Bulgular, Türkiye’de bakım alanının çok aktörlü ve parçalı bir yapıya sahip olduğunu; iş gücü kapasitesi, kalite standartlarının uygulanması ve sürdürülebilir finansman konularında önemli eksiklikler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Analiz sonucunda, USB hizmetlerinin bütüncül bir sistem altında yeniden yapılandırılması, bakım iş gücünün güçlendirilmesi, koordinasyon süreçlerinin iyileştirilmesi ve uzun vadeli bir finansman modelinin oluşturulması gerektiği belirlenmiştir. Çalışma, Türkiye’de USB sisteminin kurulmasına yönelik politika önerileri sunmakta ve bakım hizmetlerinin niteliği ile erişilebilirliğini artırmaya yönelik stratejik adımları tartışmaktadır.

Derginin üçüncü makalesi *“Kadına Yönelik Şiddet Araştırması: Gümüşhane İli Örneği”* ismiyle Tuğba TÜRKKAN, Ertuğrul HATİPOĞLU, İbrahim YÜCEL, Nurşen KULAKAÇ, Halil İbrahim ZEYBEK ve Ferkan SİPAHİ tarafından birlikte yapılan çalışmadır. Bu çalışmada Gümüşhane ilinde kadına yönelik şiddet olgusunun araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma genel tarama yöntemi ile yürütülmüş ve araştırmanın verileri tabakalı örneklem yoluyla toplanmıştır. Bu kapsamda 20-60 yaş arasında olan 391 kadın katılımcıya ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak sosyodemografik bilgi formu ve Aile İçi Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların %11’inin şiddet nedeniyle yaralandığı ve %5’inin sağlık kurulu raporu aldığı belirlenmiştir. Erkeğin kadına şiddet uygulamasının nedenleri arasında erkeğin ailesi, erkeğin yetiştirilme tarzı, maddi sorunlar yaygın olarak ifade edilen gerekçeler olarak öne çıkmaktadır. Araştırma sonucunda, kadına yönelik şiddetle mücadelede toplumsal farkındalığı

artıracak eğitim programları, şiddet mağduru kadınlara yönelik destek hizmetlerinin güçlendirilmesi ve hukuki yaptırımların etkin bir şekilde uygulanması önem taşımaktadır denilmektedir.

Dördüncü makale “*Türkiye’de Tarımda Kadın İstihdamının Kırsal Kalkınma Bağlamında Değerlendirilmesi*” ismiyle Habibe YAMAN tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışma Türkiye’de tarımda kadın istihdamını kırsal kalkınma bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada yöntem olarak karşılaştırmalı metot kullanılmış olup tarım ve kadın istihdamına yönelik güncel yıl istatistiklerinden faydalanılmıştır. Bu araştırmanın bulguları, tarımın Türkiye’nin ulusal ekonomisindeki yerinin, toplam istihdamdaki payının ve kadınların tarım sektöründeki katkılarının yıllar içinde değiştiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, araştırmanın bulguları, Türkiye’de kırsal kalkınmanın sağlanması için tarım sektöründe kadınların güçlendirilmesine yönelik ek stratejiler geliştirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir.

Dilan Sanem KOÇ, Fırat KOÇ ve Seher ÇATALOĞLU tarafından birlikte kaleme alınan “*Toplumsal Değişim ve Yaşlılık: Çorum’da Yaşayan Yaşlıların Yaşam Doyumu Üzerine Kesitsel Bir Araştırma*” İsimli çalışma derginin beşinci makalesidir. Çalışma, toplumsal değişim bağlamında yaşlı bireylerin yaşam doyumlarını sosyoekonomik, sağlık ve sosyal ilişkiler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri, T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Çorum Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi Geriatri Servisine başvuran 65 yaş ve üzeri 100 kadın ve 100 erkek olmak üzere toplam 200 bireyden anket yöntemiyle toplanmıştır. Ankette sosyoekonomik durum, sağlık durumu, teknoloji kullanımı, nesiller arası ilişkiler ve yaşam doyumuna yönelik sorular yer almıştır. Bulgular, eğitim düzeyi ve medeni durum gibi faktörlerin yaşam doyumunda belirleyici olduğunu göstermiştir. Kadınlar genellikle çocuklarıyla birlikte yaşarken erkekler daha yüksek oranda yalnız yaşamaktadır. Sağlık açısından, kronik hastalıklar her iki grupta yaygın olup, erkeklerin sağlık sorunlarının günlük yaşamlarını daha fazla etkilediği gözlenmiştir. Teknoloji kullanımında kadınların sosyal medya kullanımına daha yatkın olduğu, erkeklerin ise yüz yüze sosyalleşmeyi tercih ettiği belirlenmiştir. Ayrıca, sosyal destek ve kuşak çatışmasının yaşam doyumunu üzerinde önemli etkileri olduğu tespit edilmiştir. Araştırma, yaşlı bireylerin yaşam doyumlarının sosyal

bağların güçlendirilmesi, sağlık hizmetlerine erişim ve ekonomik destekle artırılabilceğini ortaya koymaktadır.

Derginin altıncı makalesi “*Aileye Yönelik Sosyal Politikalarda Yerel Yönetimlerin Rolü: Türkiye ve İskandinav Ülkeleri Arasında Karşılaştırmalı Bir İnceleme*” ismiyle Faruk Selahattin YOLCU tarafından kaleme alınan çalışmadır. Çalışma Türkiye ile İskandinav ülkeleri (İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve İzlanda) arasındaki aile odaklı sosyal politika uygulamalarını, yerel yönetimlerin kurumsal işlevleri bağlamında karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir. İskandinav ülkeleri; güçlü refah devleti gelenekleri, yüksek düzeyde kurumsallaşmış ve özerk yerel yönetim sistemleri ile aile politikalarının yerel düzeyde uygulanmasına verdikleri önem doğrultusunda çalışma grubu olarak seçilmiştir. Çalışmada nitel yöntem kullanılmış ve karşılaştırmalı analiz tekniği benimsenmiştir. İnceleme kapsamında; yerel yönetimlerin aile politikalarındaki yasal yetki düzeyi, finansman yapısı, çocuk bakım hizmetlerinin kapsamı, ebeveyn izinleri ve destek mekanizmaları, kadınlara yönelik hizmet modelleri, ekonomik destek uygulamaları ile genel yerelleşme düzeyi gibi yapısal unsurlar esas alınmıştır. Çalışmanın bulguları, çocuk bakımı, ebeveyn destekleri ve kadınlara yönelik hizmetlerin hem Türkiye’de hem de İskandinav ülkelerinde yerel düzeyde ele alındığını; ancak İskandinav ülkelerinde bu hizmetlerin daha sistematik, yaygın ve kurumsal olarak yerel yönetimlerin asli sorumluluğu kapsamında yapılandırıldığını göstermektedir. Bu bağlamda, farklı yönetim modelleri temelinde şekillenen iki sistemin karşılaştırılması, Türkiye’nin sosyal hizmetlerin yerelleşmesi sürecinde kaydettiği ilerlemeyi görünür kılarken, aile odaklı sosyal politikaların daha eşitlikçi ve bütüncül biçimde geliştirilmesi açısından yön gösterici bir çerçeve sunmaktadır.

“*Aktif Yaşlanma Algısı ve Toplumsal Hayata Katılım*” ismiyle Bahar KARAHAN ŞEN, Didem DEMİR ERBİL ve Oya HAZER tarafından birlikte yapılan çalışma derginin yedinci makalesidir. Bu çalışma orta (50-64) ve yaşlı yetişkinlerin (65+) aktif yaşlanmaya ilişkin algılarını belirlemek, bu algıları sosyo-demografik faktörler ile karşılaştırmak ve aktif yaşlanma algılarının toplumsal hayata katılım ile ilişkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu hedef doğrultusunda, araştırmanın verileri basit rastgele örnekleme yöntemi ile Ankara ili Çankaya ilçesinde

ikamet etmekte olan, 50 yaş ve üzeri bireylerle yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda toplanmıştır. Araştırmada, 50-64 yaş grubunda 133, 65 ve üzeri yaş grubunda 112 kişi olmak üzere toplam 245 katılımcıya ulaşılmıştır. Tüm katılımcıların %37.96'sı, 50-64 yaş grubundaki (orta yetişkin) katılımcıların %42.10'u, 65+ grubundaki (yaşlı yetişkin) katılımcıların %33.00'ü kendisini “aktif” olarak değerlendirmiştir. Orta yetişkinlerde (50-64) cinsiyet ve algılanan sağlık ile yaşlı yetişkinlerde (65+) ise eğitim, algılanan sağlık ve algılanan gelir ile aktif yaşlanma algısı puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Aktif yaşlanma algısı ile toplumsal katılım ölçeği ev katılımı, sosyal katılım ve üretkenlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < 0.05$) aktif yaşlanma algısı ile elektronik ve sosyal ağ araç kullanımı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Araştırma sonuçları, aktif yaşlanma programlarının ve politikalarının farklı yaş gruplarının ihtiyaçlarına ve kapasitelerine göre uyarlanması, toplumsal katılımı artırmak ve yaşam kalitesini yükseltmek için önemli olduğunu göstermektedir.

Esra ÇIKMAZ ve Ahmet ARSLAN tarafından “*Sosyal Hizmetlerin Yerelleşmesi ve Sosyal Belediye İşletmeciliği: Engelli ve Yaşlılara Yönelik Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneğinde Bir Değerlendirme*” ismiyle yapılan çalışma derginin sekizinci makalesidir. Bu çalışmanın amacı, yerel yönetimlerin sosyal hizmet alanındaki işlevlerinin “sosyal belediyecilik” perspektifinden değerlendirilmesi çerçevesinde, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren Aktif Yaşam Merkezi ile Alzheimer Hasta ve Hasta Yakınları Buluşma Merkezi (Moral Evi) örneklerinin incelenmesidir. Araştırma, söz konusu merkezlerde sunulan hizmetlerin kapsamı, niteliği ile sosyal belediyecilik anlayışının uygulamadaki görünümünü değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Böylece, sosyal hizmetlerin yerel yönetimler eliyle sunulmasına ilişkin mevcut uygulamaların güçlendirilmesi ve sosyal politika geliştirme süreçlerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Çalışmada Türkiye’de yer alan 30 büyükşehir belediyesinin resmi web siteleri, sunulan sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde ve engelli ve yaşlı bireylere yönelik sunulan hizmetler bakımından incelenmiş; bunun yanında örnek olarak ise Gaziantep Büyükşehir Belediyesi detaylı biçimde ele alınmıştır. Bunun

için araştırmada, içerik analizi ve yerinde gözlem yöntemleri bir arada kullanılarak hem ulusal düzeyde genel bir değerlendirme hem de yerel düzeyde bir analiz gerçekleştirilmiştir. Gaziantep'teki Aktif Yaşam ve Eğitim Merkezi ile Moral Evi doğrudan ziyaret edilerek, yaşlı ve engelli bireylerin sosyal hayata katılımını destekleyici hizmetler analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, sosyal belediyeçilik anlayışının yalnızca altyapı hizmetleriyle sınırlı kalmadığını, dezavantajlı gruplara yönelik çok boyutlu, kapsayıcı ve sürdürülebilir hizmetler sunduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin, sosyal belediyeçilikte iyi uygulama modeli olarak öne çıkmakta olduğu, diğer büyükşehir belediyelerine yaygınlaştırılabilecek bütüncül bir hizmet anlayışı sunduğu ifade edilmektedir.

“Sanayi Devrimlerinden Endüstri 4.0'a Sosyal Politika Tepki Kapasitelerinin Tipolojik Evrimi” isimli Ülkü İstiklal ORTAKAYA ve Emine ÇALIŞIR tarafından birlikte kaleme alınan çalışma derginin dokuzuncu ve son makalesidir. Bu çalışma, Sanayi Devrimi'nin ilk evresinden Endüstri 4.0'a kadar olan süreçte sosyal politikanın kavramsal çerçevesi ile uygulamalarında yaşanan dönüşümleri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada sanayide gerçekleşen dönüşümler neticesinde, tarihsel süreçte meydana gelen ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal değişimlerin sosyal politika alanına nasıl yansıdığı bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. Derleme yöntemiyle hazırlanan bu çalışmada, ilgili dönemlere ait literatür ve Esping-Andersen'in refah rejimleri tipolojisi ile Gough ve Wood'un sosyal politika kapasitesi yaklaşımı bir araya getirilerek sanayi devrimlerinin her biri için sosyal politikanın tepki kapasitesi tipolojik olarak analiz edilmiştir. Sanayi devrimleri ile sosyal politikanın evrimsel gelişimi arasındaki paralellik, çalışmanın temel bulgusu olarak öne çıkmaktadır. Bu yönüyle çalışma, sosyal politikanın tarihsel bağlamda nasıl şekillendiğini anlamaya katkı sunarken aynı zamanda günümüz politikalarının kökenlerini irdeleme imkânı sağlamaktadır.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Doç. Dr. Olgun GÜNDÜZ
Editör